

Література

1. *Вернадський В. І.* Научная мысль как планетарное явление. — М.: Наука, 1997. — 150 с.

2. *Крюкова І. О.* Проблема стереотипності і методика викладання історико-економічних дисциплін. // Матеріали щорічної науково-методичної конференції викладачів «Теоретичні та практичні підходи до впровадження нових поколінь освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахівців: шляхи розвитку». — Ч. II. — К.: КНЕУ, 2007. — С. 315—318.

3. *Симоненко Г. Ф.* Политическая экономия в ее новейших направлениях. Обзор и критическая оценка учений главных представителей современной экономической науки, особенно новоисторической школы. — Варшава, 1900.

Кужель В. М., канд. екон. наук, старш. викл.,
Бортнік А. М., асистент,
Вострякова В. Ю., асистент,
Скічко О. О., асистент,
кафедра економіки підприємств

ТРЕНІНГОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА

Ускладнення зовнішнього середовища функціонування вітчизняних підприємств зумовлює потребу у формуванні нової генерації фахівців-економістів, які б були здатні приймати ефективні рішення в умовах невизначеності. Для підготовки таких спеціалістів необхідно скоротити розрив між академічною вищою освітою та практикою підприємництва. Тобто необхідно привести моделі викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах у відповідність до вимог сьогодення, що потребує застосування принципово нових засад їх підготовки. Досягти поставленої мети можна лише шляхом впровадження сучасних освітніх технологій у навчальний процес за умови збереження якості теоретичної підготовки студентів.

Чільне місце серед них займають тренінгові технології, в основу яких покладені активні методи навчання: ділові та рольові ігри, групові дискусії, аналіз конкретних ділових ситуацій (кейсів), метод проектів, метод мозкової атаки, імітаційна діяльність та мультимедійні технології.

Міждисциплінарний комплексний тренінг спрямований на усвідомлення отриманих теоретичних знань з дисциплін бакалаврського циклу та їх реалізацію у менеджерських уміннях та навичках.

Класичний тренінг передбачає, що навчання повинно спиратися на власний досвід його учасників. Зазвичай, студентам вищих навчальних закладів бракує саме цього власного професійного досвіду, який є висхідною точкою процесу навчання.

Проведення комплексних тренінгів при підготовці бакалаврів має такі переваги перед традиційними формами навчання:

— відпрацювання студентами конкретних господарських ситуацій після завершення визначеного етапу теоретичної підготовки;

— вироблення у студентів практичних навичок по виконанню індивідуальних завдань, їхньої публічної презентації;

— навчання ефективній роботі в команді;

— розвиток лідерських якостей шляхом ініціювання активності студентів.

Одним із складових елементів комплексного тренінгу є єдина комплексна підприємницька задача (ЄКПЗ). Тренінг у формі ЄКПЗ моделює реально діючі підприємства таким чином, що певна частина внутрішніх виробничих процесів здійснюється фіктивно, а господарські операції, документообіг, задачі по менеджменту, маркетингу і контролінгу тощо — реально. До фіктивних елементів відносяться виробничий персонал, товарні і грошові потоки. Однак їхній рух відбивається в документообігу фірми відповідним чином.

У першу чергу, моделюється організаційна структура фірми за аналогією з реальними суб'єктами господарювання. Вона припускає наявність відповідних структурних підрозділів з розподілом між ними функціональних обов'язків. Студенти на різних етапах функціонування фірми грають різні ролі: засновників (власників) фірми на етапі планування її роботи й установи (реєстрації) і в ролі найманого персоналу на етапах організації фірми і управління її діяльністю.

Дії співробітників навчально-тренувальної фірми моделюються окремо для етапів планування діяльності підприємства, її організації та управління. На перших двох етапах передбачено проведення ділових ігор, відповідно, з моделюванням дій засновників та персоналу. Наприклад, на етапі «Планування» студентам буде запропоновано обґрунтувати бізнес-ідею, розробити бізнес-план та змоделювати дії засновників щодо створення та реєстрації фірми.

Етап управління є найбільш насиченим, тому йому було надано форму рольової гри з моделюванням дій співробітників протягом календарного року. При цьому відпрацьовуватимуться як прості (стандартні) господарські операції, так і складні (не передбачувані або вводні) операції, які необхідно здійснити в процесі виконання бізнес-плану.

Визначальний вплив на ефективність проведення тренінгу у формі ЄКПЗ справляє його забезпеченість навчально-методичними матеріалами. Тренінгові завдання слухачам готуються у виді формі таблиць для наступних розрахунків, а також переліку документів, які необхідно заповнити (скласти) слухачам у процесі самостійної роботи. Ключі до тренінгових завдань являють собою заповнені таблиці, складені розрахунки, графіки й інші документи, що готуються викладачами до початку тренінгу і використовуються для оцінки виконання слухачами завдань.

У комплект навчально-методичних розробок, наданих студентам на підготовчому етапі, входять матеріали модельованої фірми по розглянутій темі у виді переліку відповідних заходів і документів. Вони повинні бути логічно зв'язані з попередніми модулями ЄКПЗ, засновані на отриманих раніше результатах, поставлені у відповідність конкретним тематичним блокам рольової гри і забезпечені інформаційно-довідковим апаратом (головним чином, правовим).

У процесі проведення тренінгу акцент робиться не на запам'ятовуванні знань, а на вмінні використовувати їх для вирішення конкретних прикладних завдань.

Моделювання господарських процесів дозволяє забезпечити максимально ефективну підготовку студентів як до роботи в якості співробітників реальних підприємств, так і до самостійної підприємницької діяльності. Виконання ними функцій співробітників навчально-тренувальної фірми надає системності їх баченню роботи реального підприємства.

Необхідно вказати і на ряд недоліків, які слід враховувати при проведенні тренінгових занять: ризик невідповідного та неоднакового сприйняття виступів студентів у малій групі; дещо обмежена можливість викладача щодо контролю рівня засвоєння інформації студентами; при виникненні дискусії при обговоренні проблемних питань виявляється певна неефективність для великих груп, а саме неможливість повного контролю руху дискусії, ризик виникнення незадоволення учасників, можливість виникнення конфлікту, великі витрати часу тощо.